

Sygn. akt I ACa 699/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Paulina Asłanowicz

Sędziowie: SA Marzena Miąskiewicz

SO (del.) Małgorzata Sławińska (spr.)

Protokolant: Karolina Długosz-Żółtowska

po rozpoznaniu w dniu 27 lipca 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko W. N.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 2 października 2015 r., sygn. akt II C 636/15

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddala powództwo w całości i uchyla rozstrzygnięcie o kosztach procesu;**
- 2. zasądza od (...) w W. na rzecz W. N. kwotę 8217 zł (osiem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;**
- 3. nakazuje pobrać od (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie kwotę 14.772 zł (czternaście tysięcy siedemset siedemdziesiąt dwa złote) tytułem nieuiszczonej części opłaty od apelacji.**

Marzena Miąskiewicz Paulina Asłanowicz Małgorzata Sławińska

Sygn. akt I ACa 699/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 lutego 2015 roku (...) z siedzibą w W., wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych A. L., R. B. i W. N. kwoty 315,431,57 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 25 lutego 2015 roku do dnia zapłaty. Na uzasadnienie powyższego żądania powód wskazał, że nabył dochodzoną wierzytelność od pierwotnego wierzyciela tj. (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W..

Pismem z dnia 1 kwietnia 2015 roku powód cofnął pozew wobec A. L. i R. B., podtrzymując powództwo w stosunku do W. N..

W. N. wniósł o przekazanie niniejszej sprawy do Sądu właściwego miejscowo ze względu na jego miejsce zamieszkania, jednocześnie zarzucił, iż nie wyraził zgody na dokonanie cesji przez (...) Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W., wskazując tym samym na bezskuteczność cesji oraz brak legitymacji czynnej powoda do występowania z przedmiotowym roszczeniem.

Postanowieniem z dnia 14 maja 2015 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku umorzył postępowanie w stosunku do pozwanych A. L. i R. B. oraz uznał się niewłaściwym miejscowo i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu Warszawa Praga w Warszawie.

Wyrokiem z dnia 2 października 2015 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego W. N. na rzecz powoda kwotę 315.431,57 złotych wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 20 lutego 2015 roku do dnia zapłaty (pkt 1); zasądził od pozwanego W. N. na rzecz powoda kwotę 22.972 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.200 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2).

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były następujące ustalenia faktyczne:

7 czerwca 2006 roku W. N. zawarł z (...) Bankiem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę nr (...) kredytu gotówkowego (...) na cele konsumpcyjne w wysokości 400.000 złotych na okres 96 miesięcy, to jest do dnia 25 maja 2014 roku. Z treści umowy wynikało, iż nie była ona umową o kredyt konsumencki w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim. Umowa mogła zostać wypowiedziana między innymi w przypadku wystąpienia w spłacie dwóch pełnych rat kredytu, za co najmniej dwa pełne okresy płatności, termin wypowiedzenia wynosić miał 30 dni. W § 20 pkt 3 zawarto postanowienie, iż pozwany nie wyraża zgody na dokonanie przez (...) Bank (...) Akcyjną w W. przelewu wymagalnej wierzytelności z tytułu umowy na towarzystwo funduszy inwestycyjnych tworzące fundusz sekurytyzacyjny lub na fundusz sekurytyzacyjny w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 maja 2004 roku o funduszach inwestycyjnych, w przypadku gdy (...) Bank (...) SA podejmie decyzję o dokonaniu takiej czynności. Aneks (...) do umowy kredytu gotówkowego z dnia 24 lipca 2006 roku (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. podwyższyła kwotę kredytu dla pozwanego o 90.000 złotych. W dniu 22 września 2009 roku pozwany, w związku z nie wywiązywaniem się ze swojego zobowiązania, zawarł z kredytodawcą umowę ugody nr (...). Na dzień zawarcia ugody zadłużenie pozwanego wynosiło 343.923,49 złotych – należność główna oraz 5.673,26 złotych – odsetki naliczone od dnia 13 września 2009 roku. Na mocy przedmiotowej ugody pozwany zobowiązał się spłacić powstałe zadłużenie w 58 miesięcznych ratach, płatnych do 25 – go dnia każdego miesiąca, w tym 58 rat po 7.000 złotych od września 2009 roku do maja 2014 roku oraz 58 raty wyrównawczej płatnej w czerwcu 2014 roku. W dniu 25 stycznia 2010 roku pozwany zawarł (...) Bank (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. aneks nr (...) do umowy ugody nr (...), w którym zobowiązał się do spłaty zadłużenia w ratach miesięcznych w następującej wysokości: 4.000 złotych w okresie od dnia 25 stycznia 2010 roku do dnia 25 grudnia 2010 roku, 8.000 złotych w okresie od dnia 25 stycznia 2011 roku do dnia 25 kwietnia 2014 roku oraz ostatniej raty wyrównawczej, obejmującej pozostałe zadłużenie, płatnej do dnia 25 maja 2014 roku.

W dniu 10 września 2012 roku, w związku z nieregulowaniem zobowiązań przez pozwanego, (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wystawiła Bankowy Tytuł Egzekucyjny numer (...), na który została nadana klauzula wykonalności postanowieniem z dnia 24 października 2012 roku. Na podstawie wskazanego tytułu wykonawczego było prowadzone przez Komornika Sądowego postępowanie egzekucyjne, które zostało umorzone na wniosek wierzyciela postanowieniem z dnia 30 października 2013 roku.

Umową sprzedaży wierzytelności z dnia 17 września 2013 roku, z podpisami notarialnie poświadczonymi, (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. sprzedała powodowi tj. (...) z siedzibą w W. przysługującą jej wierzytelność względem pozwanego. W dniu 15 października 2013 roku strony zawarły Aneks nr (...) do umowy sprzedaży wierzytelności z dnia 17 września 2013 roku. Pismem z dnia 2 października 2013 roku pierwotny wierzyciel tj. (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. poinformowała pozwanego o dokonaniu w dniu 17 września 2013 roku przelewu

wierzytelności wynikającego z umowy nr (...) na rzecz Intrum Justitia Debt Fund 1. Pismem z dnia 18 października 2013 roku powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 284.456,87 złotych w terminie do dnia 25 października 2013 roku pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

Ustalenia faktyczne w sprawie Sąd Okręgowy poczynił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, które nie budziły wątpliwości Sądu co do ich prawdziwości.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, Sąd I instancji uwzględnił powództwo. Sąd Okręgowy podkreślił, że w przedmiotowej sprawie bezsporny jest fakt zawarcia umowy o udzielenie kredytu. Powołując przepisy art. 509 § 1 k.c. i 511 k.c., a także obowiązujący w dniu zawarcia umowy kredytu art. 326 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych z dnia 27 maja 2004 roku, na mocy którego Bank nie był obowiązany do uzyskania zgody dłużnika banku na przelew wierzytelności banku z tytułu umów kredytu, w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu oraz opierając się na stanowisku judykatury, Sąd a quo wyjaśnił, że w obecnym stanie prawnym cesja nie wymaga zgody dłużnika kredytowego banku i ma zastosowanie ogólna reguła wyrażona w art. 509 k.c. Brak jest również podstaw do przyjęcia, że okresowo wprowadzony przez ustawodawcę wymóg wyrażenia zgody dłużnika na cesje wierzytelności kredytowej banku na rzecz funduszu sekurytyzacyjnego nakazuje kontynuację szczególnej ochrony kredytobiorców. W związku z tym, że pozwany nie uiszczał należności wynikających z umowy kredytu, a w szczególności z zawartych pomiędzy nim, a (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. aneksów do umowy w przedmiocie spłaty zadłużenia, Bank wystąpił na drogę postępowania egzekucyjnego, a następnie na podstawie umowy przelewu wierzytelności z dnia 17 września 2013 roku sprzedał powodowi przysługującą mu względem pozwanego wierzytelność. Tym samym, zdaniem Sądu Okręgowego strona powodowa skutecznie nabyła od banku wierzytelność wynikającą z umowy pomiędzy bankiem, a pozwanym. Powód był zatem uprawniony do występowania przed Sądem w celu dochodzenia przedmiotowej należności, albowiem przedłożył do akt sprawy umowę przelewu wierzytelności, która w ocenie Sądu I instancji, spełnia wszystkie wymogi, jakie przepisy prawa wiążą z tego typu umowami. Art. 92 c ustawy - prawo bankowe, który wymagał zgody dłużnika banku dla dokonania skutecznej cesji wierzytelności przez bank na rzecz towarzystwa funduszy inwestycyjnych, tworzących fundusz sekurytyzacyjny, albo na taki fundusz, został uchylony z dniem 13 stycznia 2009 roku, na podstawie art. 2 ustawy z dnia 4 września 2008 roku o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych (...). Sąd I instancji zaznaczył, iż judykatura nie podzieliła stanowiska dłużnika – kredytobiorcy, iż mimo uchylenia ww. przepisu, powinien mieć on nadal zastosowanie do tzw. stosunków obligacyjnych o charakterze trwałym – np. umowy kredytu, wskazując, iż w ustawie z dnia 4 września 2008 roku nie przewidziano przepisów intertemporalnych, związanych z uchyceniem art. 92 c prawa bankowego, mimo, że bankowe umowy kredytowe, z reguły były zawierane na dłuższe terminy. W ocenie Sądu a quo, z tego względu zaprezentowana przez pozwanego interpretacja § 20 umowy zawartej z Bankiem nie może się ostać, albowiem jest sprzeczna z art. 509 § 1 k.c., tj. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Sąd Okręgowy uznał, że zapis § 20 umowy miał swoją podstawę bezpośrednio w obowiązujących wówczas, a następnie uchylonych przepisach, nie można przyjąć, iż spełniał dyspozycje art. 514 k.c. Zatem przyjął, iż powód nabył skutecznie wierzytelność od wskazanego wyżej banku, a co za tym idzie może dochodzić roszczeń objętych wskazaną umową. Odnosząc się do zarzutu przedawnienia, Sąd I instancji przytaczając przepisy art. 118 k.c., 123 § 1 pkt 1 k.c. oraz 124 § 2 k.c. wskazał, że pozwany zawarł umowę o kredyt z pierwotnym wierzycielem w dniu 7 czerwca 2006 roku, a następnie w dniu 22 września 2009 roku umowę ugody oraz w tym samym dniu zawarł aneks do niniejszej ugody. Następnie w dniu 10 września 2012 roku pierwotny wierzyciel wystawił przeciwko pozwanemu Bankowy Tytuł Egzekucyjny, na który została nadana klauzula wykonalności postanowieniem z dnia 24 października 2012 roku, z kolei postanowieniem z dnia 12 listopada 2013 roku Komornik Sądowy umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone z wniosku pierwotnego wierzyciela. Zaś pozew w niniejszej sprawie został złożony w dniu 20 lutego 2015 roku. Toteż Sąd uznał, że w przedmiotowej sprawie nie doszło do przedawnienia roszczenia. Nawet w przypadku przyjęcia trzyletniego okresu przedawnienia nastąpiło skuteczne przerwanie biegu przedawnienia, a co za tym idzie roszczenie nie przedawniło się. O kosztach Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, a także o zasądzenie od powodowego Funduszu kosztów postępowania według norm przepisanych za obie instancje. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił sprzeczność ustaleń z treścią materiału dowodowego przez przyjęcie, że powodowy fundusz skutecznie nabył od banku wierzytelność wynikającą z umowy pomiędzy bankiem, a powodem oraz naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie art.509 k.c. i art.514 k.c. w zw. z art.65 § 2 k.c.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługuje na uwzględnienie.

Pomimo, iż skarżący zarzucił naruszenie prawa procesowego jak i materialnego, to uzasadnienie zarzutów podniesionych w apelacji wskazuje, iż w istocie powód zarzucił jedynie naruszenie prawa materialnego. Ustalenie, czy na podstawie umowy cesji z dnia 17 września 2013 roku powód skutecznie nabył od banku wierzytelność wynikającą z umowy zawartej pomiędzy bankiem a pozwanym w 2006 roku nie należy do sfery ustaleń faktycznych, ale obejmuje sferę oceny prawnej. A zatem, zarzuty skarżącego w tym zakresie nie zmierzają do zmiany ustaleń faktycznych, ale ich celem było wykazanie naruszenia art.509 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie.

Przewidziana w art. 509 § 1 k.c. możliwość umownego wyłączenia zbywalności wierzytelności jest odstępstwem od zasady określonej w art. 57 § 1 k.c., zgodnie z którą nie można w drodze czynności prawnej wyłączyć ani ograniczyć zbywalności prawa, które przez ustawę zostało skonstruowane jako zbywalne. W przypadku przelewu art. 509 § 1 k.c. zezwala na umowne pozbawienie wierzytelności cechy zbywalności ze skutkiem wobec wszystkich, którzy chcieliby ją nabyć (por. wyrok SN z dnia 11 stycznia 2017 r., IV CSK 116/16, Legalis nr 1576688). Skoro zgodnie z art. 509 § 1 k.c. strony mogą w umowie wyłączyć zbywalność wierzytelności, to w myśl zasady a maiori ad minus, mogą również umownie ograniczyć zbywalność wierzytelności, a postanowienie umowne w tym przedmiocie może zostać wyrażone w różny sposób i przybierać różną postać (por. wyrok SN z dnia 25 marca 1969 r., III CRN 416/68, Legalis nr 13906). Jak wskazuje się w literaturze zakaz lub ograniczenie zbywalności wierzytelności może zostać wyrażone także w ten sposób, że strony ustalą, iż nie będzie ona mogła być przedmiotem cesji na rzecz konkretnych podmiotów. Takie zapisy w umowie mogą wskazywać, że strony ograniczyły dopuszczalność zbycia wierzytelności w ten sposób, że wyłączyły możliwość jej zbycia na rzecz wskazanych podmiotów.

W niniejszej sprawie rolą sądu było zatem dokonanie wykładni oświadczenia woli stron umowy kredytu, zgodnie z regułami wskazanymi w art. 65 k.c. i ustalenie jego treści, a więc ustalenie, czy rzeczywiście stanowi ono ograniczenie zbywalności wierzytelności na rzecz funduszu sekurytyzacyjnego, o którym mowa w art. 509 § 1 k.c., a jeżeli tak, to czy było ono ważne i skuteczne względem powoda. Rozważając ten zarzut, należy odwołać się do zapisu umowy kredytu gotówkowego łączącego pozwanego z (...) Bankiem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W.. W § 20 ust. 3 zawarto postanowienie, iż pozwany nie wyraża zgody na dokonanie przez (...) Bank (...) Spółkę Akcyjną przelewu wymagalnej wierzytelności z tytułu umowy na towarzystwo funduszy inwestycyjnych tworzące fundusz sekurytyzacyjny lub na fundusz sekurytyzacyjny w przypadku gdy ten bank podejmie decyzję o dokonaniu takiej czynności. W ocenie Sądu Apelacyjnego zastrzeżenie z § 20 ust. 3 umowy kredytu z 2006 roku stanowi ograniczenie umowne dopuszczalności przelewu wierzytelności, polegające na niedopuszczalności zbycia wierzytelności wymagalnych na rzecz wymienionych w umowie funduszy. W ocenie Sądu II instancji, takie zastrzeżenie przewidziane zostało w interesie dłużnika wobec czego tylko jego zgoda na zbycie wierzytelności mogła uchylić umowny zakaz jej zbywania.

Nie przekonująca w tym zakresie jest argumentacja Sądu I instancji, iż wskazany wyżej zapis zawartej z bankiem umowy miał swoją podstawę bezpośrednio w obowiązujących wówczas przepisach, a następnie uchylonych, toteż

nie można przyjąć, iż spełniał dyspozycję art.514 k.c. Takie stanowisko stanowi naruszenie art. 65 k.c. oraz art. 509 § 1 k.c., co trafnie zarzucił skarżący. Z treści umowy nie wynika, by jej § 20 stanowił inkorporację obowiązujących wówczas przepisów, brak też dowodów, na podstawie których można by ustalić, że taka też była wola stron przy jej zawieraniu. Gdyby strony umowy kredytu postanowienie z § 20 ust. 3 umowy ograniczyły jedynie do sytuacji, w której obie strony wywiązują się z postanowień łączącej ich umowy, to zapis ten byłoby zbędny. W 2006 roku obowiązywał przepis art.92 c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, uzależniający skuteczność przelewu wierzytelności banku na rzecz funduszu sekurytyzacyjnego od uprzedniej zgody dłużnika. Był to zatem wyjątek od zasady z art.509 k.c., że wierzyciel może przenieść wierzytelność na osobę trzecią bez zgody dłużnika. Toteż w czasie obowiązywania regulacji zawartej w art. 92c Prawa bankowego, tj. w okresie od dnia 1 lipca 2004 roku do dnia jego uchylecia 13 stycznia 2009 roku, zasadniczo bank nie był uprawniony do przelewu wierzytelności W. N., bez jego zgody, a § 20 ust. 3 umowy nic w tym zakresie nie zmieniał. Nie sposób zatem podzielić stanowiska Sądu I instancji, że powyższy zapis umowy miał swoją podstawę bezpośrednio w obowiązującym wówczas przepisie art. 92c Prawa bankowego, zwłaszcza, iż pactum de non cedendo jest przewidziane zasadniczo w interesie dłużnika, wskutek czego jego zgoda na uchylenie owego zakazu (ograniczenia) czyni ową wierzytelność na powrót zbywalną. Brak zatem powodów by uznać, iż zastrzeżenie z § 20 ust.3 umowy dotyczyło wyłącznie sytuacji, gdy obie strony umowy kredytu wywiązują się z jej postanowień. Przeciwnie, z przedstawionego przez pozwanego stanowiska jasno wynika, że ten zapis był umownym zakazem zbywania wierzytelności na rzecz funduszy sekurytyzacyjnych. Słusznie zarzuca Sądowi I instancji pozwany, iż gdyby wolą banku było nieistnienie takiego ograniczenia, taka klauzula nie powinna się w umowie znaleźć. Przyjąć zatem należy, iż wolą stron w chwili zawarcia umowy było ograniczenie dopuszczalności przelewu wierzytelności wymagalnych na rzecz wymienionych podmiotów.

Mając na uwadze powyższe należy uznać, że strony zawarły w umowie ograniczenie dopuszczalności przelewu wierzytelności oraz, że umowa z dnia 17 września 2013 roku jest nieskuteczna, a co za tym idzie powód w tym procesie nie może dochodzić roszczeń objętych wskazaną umową.

Mając na uwadze powyższe, Sąd II instancji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo w całości. Na podstawie art. 98 k.p.c. Sąd orzekł również o kosztach postępowania przed Sądem I instancji uchylając rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w punkcie 2 zaskarżonego wyroku. Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 k.p.c. Sąd orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego obciążając nimi powoda. Na koszty postępowania apelacyjnego zasądzone na rzecz pozwanego składały się uiszczona przez pozwanego część opłaty od apelacji oraz wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego w kwocie 7217 zł ustalono na podstawie § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 490 z późn. zm.). W punkcie 3 wyroku Sąd Apelacyjny w oparciu o art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie kwotę 14772 złote tytułem nieuiszczonej części opłaty od apelacji.

Marzena Miąskiewicz Paulina Aslanowicz Małgorzata Sławińska